

Het element stikstof heeft zich een plaats verworven in de Troonrede van 2019. Het gaat niet om het zuivere element stikstof, maar om de verbindingen die het kan aangaan met bijvoorbeeld zuurstof tot stikstofoxiden en met waterstof tot ammoniak. Stikstofverbindingen verhogen de bodemvruchtbaarheid. Maar een teveel aan stikstofverbindingen heeft allerlei schadelijke gevolgen, onder meer voor kwetsbare natuur. De Raad van State gaf een snoeihard oordeel. Het moet wat stikstof betreft voortaan anders in Nederland. Maar hoe?

Mede columnist Arne Alphenaar vroeg zich vorige week af hoeveel kwaad een beetje extra stikstof kon. Die vraag moet je in het licht zien van de enorme hoeveelheid stikstofverbindingen waaronder ons land zucht. Die overmaat aan stikstof in ons land en de schadelijke gevolgen daarvan zijn al decennialang bekend. Begin jaren tachtig werd bekend dat vanaf agrarisch gebied een bemesting met stikstof naar een natuurgebied overwaaide die qua dosering te vergelijken was met de bemesting van een aardappelveld. Ook werd toen duidelijk dat langjarige overdadige bemesting tot fosfaatverzadigde gronden kan leiden en vervolgens tot eutrofiëring van het oppervlaktewater. Rond diezelfde tijd werd bekend dat bemesting rond drinkwaterwinningen tot te hoge nitraatconcentraties in het drinkwater leidden. De kennis was er, maar wat gebeurde ermee?

Drie milieuorganisaties bonden de kat de bel aan. Het zijn de coöperatie Mobilisation for the Environment, de vereniging Leefmilieu en de Werkgroep Behoud de Peel. Zij voerden rechtszaken tegen het Nederlandse beleid voor de vergunningverlening rond natuurgebieden. Volgens dat beleid mag toestemming gegeven worden voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor beschermde natuurgebieden, vooruitlopend op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor die natuurgebieden. De Raad van State heeft op 29 mei 2019 uitgesproken dat zo'n toestemming 'vooraf' niet (meer) mag. Het is in strijd met Europese regelgeving.

De Nederlandse overheid is nu aan zet om een structurele oplossing te bedenken die de neerslag van stikstof doet afnemen. Minister Carola Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft een commissie ingesteld onder voorzitterschap van de heer Remkes. Deze commissie kreeg als opdracht nog in september 2019 met snel in te voeren maatregelen te komen en een aantal maanden later met een volledig pakket aan maatregelen. Gisteren gaf de heer Remkes een toelichting op mogelijke snelle maatregelen. Die staan in een rapport met de veelzeggende titel 'Niet alles kan'. Ik heb het rapport helaas nog niet kunnen lezen, maar naar goed vaderlands gebruik waren belangrijke passages al uitgelekt. Het Kabinet zal snel besluiten nemen.

Ruim een derde van de stikstofneerslag komt Nederland binnen via het buitenland. Dat bracht een kamerlid van de PVV op het idee om de buitenlandse stikstof onmiddellijk een halt toe te roepen. Humor uit die hoek was voor mij tot nu toe een onbekend verschijnsel. Minister Schouten zal ongetwijfeld antwoorden dat wij nog steeds meer stikstof exporteren dan importeren.

Belangrijke binnenlandse bronnen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie. Deze bronnen kunnen niet ontkomen aan vermindering van de uitstoot. Dat betekent minder vee, minder snel rijden en minder vervuilende industrie. Voor boeren kan dat pijnlijk worden, wellicht helpt hier een zachte sanering. Met de individuele automobilist heb ik geen greintje medelijden. Voor snelheid pak je voortaan gewoon de trein. En de industrie kan nog volop innoveren.

Intussen is het goed om onze zegeningen te tellen. Wat goed dat er Europese wetgeving is. Wat goed dat er gepensioneerde ingenieurs zijn tijd in het stikstofdossier stoppen. Wat goed dat wij deskundigen hebben die binnen zeer korte tijd een deskundig advies kunnen opstellen. En wat goed dat wij zo'n voortvarende minister van Landbouw hebben!

Wie zich in korte tijd wil informeren over het stikstofdossier, verwijs ik graag naar een artikel in het Algemeen Dagblad waarin veertien vragen over stikstof glashelder worden beantwoord.